

**Patarimai senjorams,
kaip saugiai elgtis
internete**

Privatumas: kas aš esu

Privati informacija yra:

Vardas, Pavardė

Gimimo data

Adresas

Telefono numeris

Vaikų ar anūkų nuotraukos

Prieš publikuodami informaciją internete, įvertinkite:

Jūsų įrašai – jūsų asmeninė nuosavybė. Ar norite ja dalintis?

Norėdami ramiai ir sklandžiai naršyti:

Neviešinkite privačios informacijos

Asmeninė informacija dalinkitės tik su pažįstamais asmenimis

Apribokite savo paskyrų matomumą

Pasirūpinkite duomenų apsauga – stiprus slaptažodis yra būtinas

Prieš dalindamiesi internete, pagalvokite:

- Ar aš pasakau per daug informacijos apie save?
- Ar kažkas gali dviprasmiškai suprasti ką pasakiau?
- Ar aš parodysiu save iš neigiamos pusės?
- Kas galės perskaityti ką parašiau?
- Ar aš dalinuosi informacija supykęs?
- Ar kažkas jausis užgauliojamas?

Susikurkite saugų slaptažodį

Populiariausių slaptažodžių pavyzdžiai:

Susikurkite saugų slaptažodį

10+

Naudokite ne mažiau nei 10 simbolių.

Te5\$

Slaptažodyje naudokite didžiąsias ir mažąsias raides, skaičius bei įvairius simbolius, pavyzdžiui, kablelį, skliaustus, procento ženklą.

7alp

Slaptažodžio žodžio raides galite pakeisti skaičiais arba simboliais. Pavyzdžiui, žodį „Slaptažodis“ pakeisti į S1aptaž0di\$.

7@vO

Kuriant slaptažodžius galite naudoti frazę su atsitiktiniais žodžiais, kurie tik jums gali turėti kažkokią reikšmę. Pavyzdžiui, mėgstamiausio patiekalo ir filmo pavadinimų junginys, papildytas specialiais simboliais. Tokiu būdu galima sugeneruoti sudėtingą ir saugų slaptažodį, kurį tik dėl jums žinomo šifravimo bus lengviau įsiminti.

Slaptažodžio saugumo palaikymas

Niekada neatskleiskite paskyros slaptažodžio tretiesiems asmenims.

Slaptažodį reguliariai atnaujinkite bent kas 6 mėnesius.

Niekada nesaugokite slaptažodžio popieriniuose užrašuose arba nešifruotuose kompiuterio failuose.

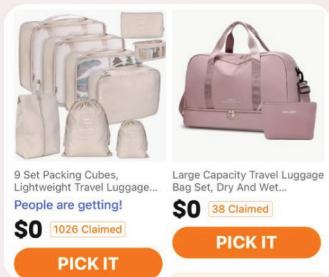

Niekada nepateikite slaptažodžio gavę prašymą el. paštu arba telefoninio skambučio metu. Pasitaiko atveju, kuomet sukčiai apsimeta jūsų paslaugų teikėju ir, įvardindami tariamą gedimą, prašo prisijungimo duomenų prie jūsų paskyros, el. pašto adreso ar internetinės bankininkystės.

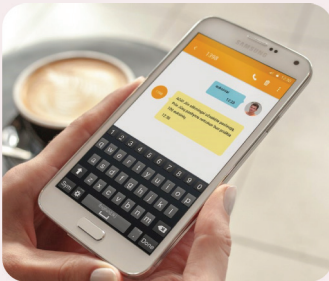
Prenumeratos

Internete itin sparčiai populiarėja įvairių paslaugų prenumeratos, kuomet už naudojimąsi paslaugomis pirkėjai skatinami mokėti reguliarias įmokas, kurių vėliau gali būti sunku atsisakyti.

Venkite:

Spausti ant jums rodomų reklamų

Spausti ant nuorodų apgaulinguose SMS pranešimuose telefonu

Diegti trečiųjų šalių programas į kompiuterį ar telefoną

Prenumeratos

Kaip išvengti?

Terms and Conditions ("Terms")

Last updated: (add date)

Please read these Terms and Conditions ("Terms", "Terms and Conditions") carefully before using the <http://www.mysite.com> (change this) website and the My Mobile App (change this) mobile application (the "Service") operated by My Company (change this) ("us", "we", or "our").

Your access to and use of the Service is conditioned on your acceptance of and compliance with these Terms. These Terms apply to all visitors, users and others who access or use the Service.

By accessing or using the Service you agree to be bound by these Terms. If you disagree with any part of the terms then you may not access the Service.

Purchases

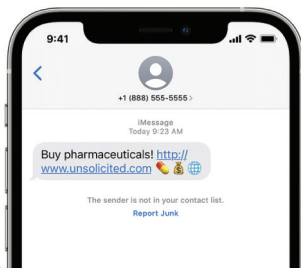
If you wish to purchase any product or service made available through the Service ("Purchase"), you may be asked to supply certain information relevant to your Purchase including, without limitation, your ...

The Purchases section is for businesses that sell online (physical or digital). For the full disclosure section, [create your own Terms and Conditions](#).

Subscriptions

Some parts of the Service are billed on a subscription basis ("Subscription(s)"). You will be billed in advance on a recurring ...

Atidžiai skaitykite visas sąlygas ir taisykles prieš įvesdami savo telefono numerį bet kurioje svetainėje ar programėlėje.

Niekada neatsakinėkite į nepažįstamų numerių SMS žinutes ir nespauskite nuorodų iš nežinomų šaltinių.

Naudokite patikimas programas ir svetaines, kurios aiškiai nurodo savo paslaugų sąlygas.

Anksčiau šį mėnesį

MERPAGO*LOASARMBAS CIUDAD DE MEXMEXMX	-157.23 EUR
2023.03.11 21:15	Rezervuota
MERPAGO*LOASARMBAS CIUDAD DE MEXMEXMX	-524.09 EUR
2023.03.11 21:14	Rezervuota
MERPAGO*LOASARMBAS CIUDAD DE MEXMEXMX	-524.09 EUR
2023.03.11 21:10	Rezervuota

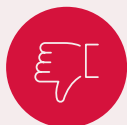
Patikrinkite savo telefono sąskaitas ir SMS pranešimus, kad laiku pastebėtumėte nepageidaujamą prenumeratą ir ją atšauktumėte.

Socialinių tinklų naudos ir rizikos

Teigiama:

- Užmegzti ryšį su šeima, draugais, rasti naujų ryšių;
- Informacijos paieška;
- Visada galite pamatyti naują savo draugų, šeimos narių įrašą;
- Galite pasidalinti su draugais kažkuo naudinga ar kažkuo įdomaus.

Neigiama:

- Yra daug netikrų paskyrų, kurios gali jus sekti ir bandyti jus apgauti;
- Turite žinoti, ką norite parodyti šioje platformoje, nes visi mato, ką jūs veikiate gyvenime;
- Daug informacijos apie save;
- Galbūt skleidžia netikras naujienas.

Socialiniai tinklai.

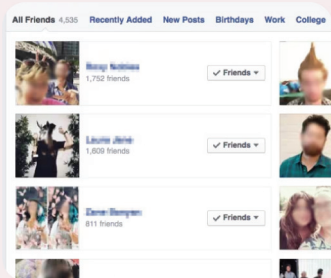
Kaip atskirti netikras anketas?

Draugus socialiniuose tinkluose priimkite tik tuos, kuriuos pažįstate.

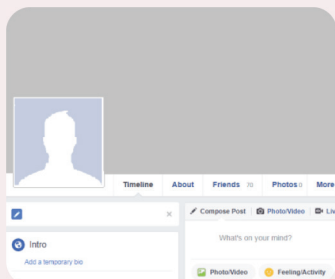
Kaip atpažinti?

Nenatūralios nuotraukos,
tarsi atsitiktinės iš interneto.

Siauras draugų ratas. Sukčiai savo feisbuko paskyrose dažnai turi vos kelis draugus arba atvirkščiai – jie turi įprastą arba didelį draugų skaičių, tačiau viskas atrodo nenatūraliai – draugai yra išskirtinai užsieniečiai ar tik vienos lyties atstovai.

Naujas profilis. Tai galima pastebėti peržiūrėjus registracijos datą arba pažymėjus anketoje paskelbtų įrašų skaičių.

Netikros naujienos. Kaip atskirti tiesą nuo melagienų?

Kaip atpažinti?

Nuo COVID-19 paskiepytai britei 5G
pagalba įdiegta roboto siurblio
operacinė sistema

Skeptiškai vertinkite antraštes.

Emociškai įtakingiems pavadinimams dažnai pasirenkamos emocijos, ypač mėgstami šauktukai. Jei antraštė skamba neįtikėtina, tikriausiai taip ir yra.

Naujasis tesla robotas užpuole gamyklas darbotojus

www.jutu-zinios.web-iot
2023 m. rugpjūtis Nr. 10/20

Atkreipkite dėmesį į svetainės adresą.

Žmonės, skleidžiantys dezinformaciją, mėgsta kurti svetaines, kurios atrodo kaip tikros, tačiau adreso eilutė yra tokia, kad jas išduoda. Įsitinkite, kad jame yra svetainės, kurioje, jūsų manymu, lankotės, adresas.

Paprastoji musmėrė nėra nuodinga

www.DELFI-JUMIS.lt
2023 m. rugpjūtis 2023.04.04

Pažvelkite į šaltinį. Įsitinkite, kad informaciją paskelbia tikrai gerą reputaciją turintis šaltinis. Jei nesate girdėję apie naujienų portalą, institutą ar tyrimų instituciją ir nieko nerandate internete, vargu ar galite jais pasitikėti.

Netikros naujienos. Kaip atskirti tiesą nuo melagienų?

Kaip atpažinti?

POLITIKA

Šimonytę bus Zalgirio krepšinio trenere (1)

Melagius išduoda klaidos. Sutapimas ar ne, bet melagių svetainės dažnai kuria mažai raštingi žmonės, o jų tekstuose gausu rašybos, skyrybos ir stiliumo klaidų.

Covid siaučia ir nusiglemže jau puse Lietuvos gyventojų gyvybių. (1)

Kaip iliustruojami tekstai? Melagių platintojai mėgsta ne tik rėkiančius vardus, bet ir akį traukiančias iliustracijas. Pačios nuotraukos gali būti tikros, tačiau panaudotos visai kitame kontekste – pavyzdžiui, tekstas apie COVID-19 vakciną iliustruotas maro vaizdais.

Sportas > Olimpinės žaidynės

2022.01.01 16:04

Po naktinių pokalbių rinkinei grįžo c
dvasia: dar galime būti ir antri (1)

— specialiai „Delfi“ iš Paryžiaus

Jonas Jonaitis
jonas.nesvarbus@delfi.lt

www.DELFI.lt

Atkreipkite dėmesį į datą.

Straipsniai su klaidinga informacija dažnai publikuojami neteisinga data.

Netikros naujienos. Kaip atskirti tiesą nuo melagienų?

Kaip atpažinti?

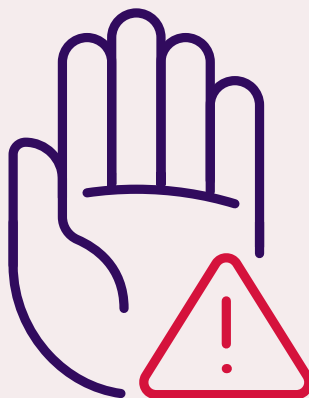

Patikrinkite argumentų kilmę.

Įvertinkite tikslus informacijos šaltinius, ar apie žinią pranešama ir kitur – būkite kritiški.

Vadovaukitės STOP principu:

- Sustokite: nesieliokite impulsyviai.
- Pagalvokite: kas čia vyksta?
- Klauskite: antros nuomonės.
- Reaguokite: praneškite apie įtartinę ir neįprastą veiklą.

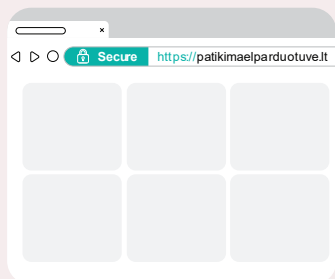
Kaip įsivertinti el. parduotuvę?

Įvertinkite siūlomų
prekių kainas

Patikrinkite informaciją
paieškų sistemose

Atidžiai peržvelkite svetainės
adresą ir atkreipkite dėmesį į
saugaus atsiskaitymo ženklus

Pasidomėkite prekių pristatymo
sąlygomis ir grąžinimu

